

Historiek van de Geschiedkundige Vereniging HET LAND VAN AALST

Luc Robijns

Voorgeschiedenis

F. DE POTTER en J. BROECKAERT lieten in 1873 hun *Geschiedenis der Stad Aalst* voorafgaan van "eene historische schets van 't voormalige Land van Aalst"¹. In de inleiding vermelden de Oost-Vlaamse geschiedschrijvers de enkele auteurs die tot dan aandacht hadden besteed aan de geschiedenis van deze uitgestrekte kasselrij : J.-B. GRAMAYE², A. SANDERUS³, Ph. LESBROUSSART⁴, F.-J. DE SMET⁵, Kanunnik J.-J. DE SMET⁶, A. DE VLAMINCK⁷ en Ch. PIOT⁸. Daarnaast vermelden zij ook het handschrift van Romaan DE VISSCHER⁹ en de tekst van een voordracht door advocaat LAMQUET. De synthese van de Oost-Vlaamse geschiedschrijvers bleef tot voor kort dé handige bron bij uitstek.

Op 12 maart 1903 werd dan de *Oudheidkundigen kring van de stad en het voormalig Land van Aalst* opgericht, tevens onder de benaming: *Société archéologique de la ville et de l'ancien Pays d'Alost*. Deze groep "erudieten", waarvan we vooral de namen van Jean Moens, Juliaan Roegiers, Paul de Clippele en Oscar Reyntens onthouden, had als werkgebied het voormalig Land van Aalst. Hun pennevruchten lieten zij verschijnen in de *Annalen*, die jaarlijks werden gepubliceerd vanaf 1904/05 tot 1914, welgeteld in 10 jaargangen.

Van het *Bulletijn/Bulletin* verscheen slechts één jaargang (1904/05).

In dezelfde periode, meer bepaald in oktober 1908, ontstond te Aalst ook het tijdschrift *Nieuw Leven*, een "maandblad voor folklore, plaatselijke geschiedenis, letterkunde en kunstkritiek", zoals de ondertitel aangeeft. Aan de titel werd al vlug "voor het arrondissement Aalst" toegevoegd. De belangrijkste betrokkenen waren E.H. Fl. De Pratere, Baron L. de Béthune, F. De Loose, Pr. D'Hoir, V. D'Hondt, P. Van Schuylenbergh, M.L. Gheeraerds. Het initiatief werd echter reeds afgesloten met de derde jaargang, in augustus 1911.

Intussen leverde reeds vele jaren Petrus Van Nuffel (1871-1939), zeer verdienstelijk historisch werk voor Aalst zelf. Hij was zeer bedrijvig als uitgever van en publicist in meerdere plaatselijke dag- en weekbladen, waaronder *De Werkman*, *Het Land van Aalst*, de *Gazette van Aalst* en *De Volksstem*¹⁰.

Tijdens en kort na de oorlog was er echter een lacune ontstaan en werd de plaatselijke geschiedenis in het Land van Aalst blijkbaar niet meer georganiseerd beoefend. Kort na de tweede wereldoorlog ontstonden evenwel her en der plaatselijke heemkringen of werd de draad van de bestaande oudheidkundige kringen opnieuw opgenomen. Provinciaal ontstond toen ook het Verbond van de Kringen voor Geschiedenis¹¹..

Stichting

¹ F. DE POTTER en J. BROECKAERT, *Geschiedenis der stad Aalst*, 4 dln., Gent, 1873-76, dl. 1, p. 1-75.

² J.-B. GRAMAYE, *Flandria Imperialis ejusque caput Alostum*, in *Antiquitates illustrissimi Ducatus Brabantiae*, Leuven-Brussel, 1708.

³ A. SANDERUS, *Flandria illustrata*, 2 dln., Keulen, 1641-1644.

⁴ Ph. LESBROUSSART, *Dissertation historique sur le comté d'Alost*, in *Nouveaux mémoires de l'Académie Royale*, I, 8, Brussel, 1820.

⁵ F.-J. DE SMET, *Description de la ville et du comté d'Alost, depuis son origine jusqu'à l'entrée des armées françaises en Belgique*, 1794, Aalst, 1852, 148 blz.

⁶ J.-J. DE SMET, *Mémoire historique et critique sur la seigneurie ou comté d'Alost*, in *Verhandelingen Belgische Academie...*; ook in *Recueil de mémoires et de notices historiques*, dl. 1, 54 blz.

⁷ A. DE VLAMINCK, *De stad en de heerlijkheid van Dendermonde*, in *Gedenkschriften van de Oudheidkundige Kring van Dendermonde*, 1865.

⁸ Ch. PIOT, *L'Ancien Hôtel de Ville d'Alost*, in *Bulletin des Commissions royales d'art et d'archéologie*, 4, 1865, p. 243-256.

⁹ AALST, Stadsarchief, Oud Archief, nr.2 : Romaan DE VISSCHER, *De comitatu Alostano ejusque descriptione attributis et proprietatibus*, (ca. 1620).

¹⁰ J. GHYSENS, *Petrus Van Nuffel (1871-1939). Bijdrage tot een bio-bibliografische benadering*, in *Alostana* 1, Aalst, 1979, p. 199-227.

¹¹ Zie hierover het artikel van Leo Pée, hierboven.

De Geschied- en Heemkundige Kring " Het Land van Aalst" werd gesticht in 1947-48, blijkbaar op initiatief van Albert Van Lil , die beheerder bleef tot 1966, en van bij de aanvang, tot in 1952, onder voorzitterschap van Jozef Van Overstraeten.

Uit een uitgebreide nota over die eerste jaren van de hand van Albert van Lil, die toen nog Van Lul noemde, citeren wij de volgende merkwaardige passages:

"Tijdens de oorlog had de Duitse bezetter de gemeenten van de Brusselse agglomeratie versmolten tot één Groot-Brussel, waarvan Dr. Jan Grauls tot burgemeester werd gemaakt. Het nieuwe stadsbestuur had in 1943 een cursus voor gidsen van Groot-Brussel ingericht, waar verscheidene zeer gekende personen les gaven. Onder hen Jozef van Overstraeten, toen ondervoorzitter van de VTB. Als één van zijn leerlingen had Albert Van Lul hem bij die gelegenheid persoonlijk leren kennen.

Van Lul, die een ijverig en regelmatig lezer was van *Eigen Schoon en De Brabander*, en die zelf familiebanden had in Welle, niettegenstaande hij sedert zijn prille jeugd in Vorst was gevestigd, zag in dat er een gebrek was aan een historisch tijdschrift in het Aalsterse, een tijdschrift dat min of meer de evenknie zou zijn van *Eigen Schoon*. Van Lul vertelt verder dat hij de zaak besprak met enkele bevriende paters van Affligem, met Baziel Boel, die Van Overstraeten kende als gewezen collega aan het Atheneum van Aalst en die eveneens Jozef Van Cleemput kende, een knap vorser. Ook waren er goede contacten met Jan Lindemans en zijn echtgenote.

Zo scheef Albert Van Lul op 10 december 1947 de volgende brief naar Van Overstraeten, toen de naaste buurman van August van Lul, oom van Albert.

"...Eigen Schoon heeft in Oost-Vlaanderen een goei dozijn abonnés, welke kunnen de kern vormen van de "supporters". Het te behandelen gebied moet zoveel mogelijk een historisch en geografisch geheel vormen, en Dr. Lindemans meent dat het Land van Aalst zich hiertoe uitstekend leent: het gebied omvat de steden Aalst, Ninove en Geraardsbergen, daar Dendermonde meer naar het Waasland gericht is en een eigen - schoon ziekelijke - krant heeft (sic). Ten oosten de grens Brabant-Vlaanderen, en ten westen ongeveer de grens van het bestuurlijk arrondissement Aalst (dit arrondissement is trouwens geknipt voor het doel).

"De leiding wordt best toevertrouwd aan een half dozijn lieden, waarvan een paar germanisten, een paar mannen met uitgeverservaring en een paar helpers met toewijding en vrije tijd, gebeurlijk met geld om de kosten van het tijdschrift in den beginne te dekken... Als medewerkers komen vooral in aanmerking: de Z.E.H. Deken van Ninove (Jozef Walters) , de E.H. onderpastoor de Brouwer, de zonen Van Cleemput te Aalst, een knappe vorser Coucke, te Denderleeuw, een neef van Juffr. Van Langenhove te Wieze, alsmede de V.V.V. te Geraardsbergen en zeker ook de paters van Affligem.

"Lindemans acht het beter onmiddellijk met de uitgave van het tijdschrift te beginnen, daar er doorgaans kopij genoeg is...

"Wat de keuze betreft, weet ik niet of het beter is een splinternieuw tijdschrift te maken, dan wel een bestaande om te vormen (hier denk ik aan *Ons Heem*)...

"Het voornemen om in *Ons Heem* stambomen uit te geven acht Dhr. Lindemans niet erg gelukkig, daar de stambomen door de band slechts aan lieden uit de streek belang inboezemen, en *Ons Heem* uiteraard een groot gebied bestrijkt...

"De heer Boel is bereid zijn volle medewerking te verlenen (maar kan voorlopig niet onder eigen naam publiceren). Lindemans wil de oprichters met veel raad en weinig daad bijstaan.

"De wankelende gezondheid van Van Lul belet hem iets meer te doen dan de zaak aan te bevelen en de oprichters aan te moedigen.

"Ik verheel mij niet dat U werk hebt tot over uw oren en er op uw medewerking dus maar heel weinig beroep zal kunnen gedaan worden. Echter meen ik dat uw kennissen en ondervinding zeer kostbaar zouden zijn...", pleitte van Lul bij Van Overstraeten.

De gezondheidstoestand van Van Lul was toen allesbehalve rooskleurig : hij was omzeggens arbeidsonbekwaam.

Jozef Van Overstraeten beantwoorde zijn brief niet schriftelijk maar liet via zijn oom weten dat hij hem op zondag 15 januari 1948 zou ontvangen om de zaak te bespreken, te drie uur in de namiddag.

"Op de gestelde dag en uur duwde ik schuchter op de belknop, werd er gauw binnengelaten en goed onthaald. Van Overstraeten had over de zaak goed nagedacht, vond het plan uitvoerbaar en had reeds enkele praktische schikkingen getroffen. Eerst moest er gezorgd worden voor een beschermcomité, dat zou bestaan uit vooraanstaande lieden, waarvan de naam en faam zou borg staan voor de kwaliteit van het tijdschrift. Vermits wij het historisch Land van Aalst zouden behandelen, was het best die naam voor ons nieuw tijdschrift te kiezen. Een vroegere publicatie had weliswaar ook die naam gedragen, maar die was lang dood, zodat elke verwarring

uitgesloten was ¹². Wij, uitgevers, zouden een feitelijke vereniging vormen, liever dan ons te verbinden onder ene of andere wettelijke vorm, wat trouwens voor heel wat "zwarten" wettelijk verboden was. De Heer van Overstraeten, die *Ons Heem* had gesticht en nog leidde, meende dat wij best een Heemkundige Vereniging konden vormen, iets waartegen ik volstrekt geen bezwaar had. Voor mij kwam het er inderdaad op aan dat er een tijdschrift tot stand kwam.

Woensdag 18 februari bracht Van Lul een bezoek aan Dr. Coremans, conservator der Koninklijke Musea aan het Jubelpark ¹³, om inlichtingen over publicaties en toezegging van gebeurlijke steun. P. Coremans was overal *persona grata* maar Van Overstraeten was niet ongeschonden uit de oorlog gekomen en we moesten zeker spelen, aldus Albert Van Lul.

Begin april 1948 nieuwe bijeenkomst. Dr. Arthur Broeckaert uit Geraardsbergen, Dr. Hendrik Vangassen en Jozef Van Cleemput uit Aalst hadden toegezegd, maar slechts deze was aanwezig. Onderpastoor Jozef de Brouwer, toen te Hofstade, had eveneens toegezegd, evenals zijn collega Valère Gaublomme uit Eredebodegem, ofschoon met veel mondeling meegedeeld voorbehoud, daar hij volstrekt niet de politieke gedachten van de Brouwer deelde.

Van Lul had een ontwerp van tekst meegebracht, om toetreding tot het beschermcomité aan te vragen en Van Overstraeten had een lijst van drukkers uit de streek. Daar we evenwel volstrekt niets konden aanvangen zonder geld had Van Overstraeten ervoor gezorgd dat de Vlaamse Toeristenbond ons een toelage van 1000 fr schonk .

Maandag 17 mei, tweede Pinksterdag, nieuwe vergadering.

De goedkoopste drukker was Boeykens en omdat hij te Aalst gevestigd was gelaste Van Overstraeten zich ermee de tekst te gaan dragen, des te meer omdat hij geweldig aandrong om zich altijd het proeflezen voor te behouden.

De brief om een erocomité samen te stellen met steunende leden was ondertekend door J. De Brouwer, A. Broeckaert, H. Van Gassen, J. Van Overstraeten en J. Van Cleemput.

Onderpastoor V. Gaublomme had aanvankelijk bezwaren, evenals J. Van Cleemput. Daarom werd Frits Van Acker aangezocht, leraar aan het K. Atheneum te Gent, competent kenner van het Aalsterse dialect en echtgenoot van Jeanne de Brabanter.

Jan Lindemans was van oordeel dat de begoede, intellectuele burgerij de meest standvastige leden oplevert en waarschuwt tevens voor Van Overstraeten als voorzitter.

In de naoorlogse context was de oprichting van een "heemkundige" vereniging geen onschuldige aangelegenheid : de Belgische Staat liet controles uitvoeren en de Rijkswacht won inlichtingen in.

De propagandacirculaire werd aan 500 personen toegestuurd : burgemeesters, pastoors en schoolhoofden, notarissen, politiciers en notabelen. Dit leverde 21 ereleden op, waaronder de gouverneur, professoren, volksvertegenwoordigers, leden van de Bestendige Deputatie, hoogerwaardes heren, enz.

De jaarlijkse bijdrage was toen vastgelegd op 80 fr.

De bestuursvergaderingen vonden plaats op zondagnamiddag (een traditie die bijna 50 jaar stand hield), ten huize Van Overstraeten . Van de uitgebreide redactieraad waren enkel De Brouwer, Van Cleemput, Gaublomme, Van Overstraeten en Van Lil actieve bestuursleden. Later werden ook Boel, Van Gassen en Jules Pieters bij de kernploeg betrokken.

Het tijdschrift verscheen tweemaandelijks en werd gedrukt bij Boeykens te Aalst. De verzending werd verzorgd door Van Lul aan wie het drukwerk werd bezorgd via de *Messengeries Frits Desmedt*. Het tijdschrift werd verstuurd in een band en iedere zending werd door Maria Van Lul met een kinderwagen naar de post gebracht.

Begin (15) januari 1949 verscheen dan het eerste nummer. In het voorwoord verduidelijkt Van Overstraeten dat hij het wilde maken tot een bescheiden monument ter ere van een der vruchtbaarste, rijkste, schoonste, nijverste en meest Vlaamse streken van ons Vlaanderen ¹⁴. Verder wordt het werkingsgebied nauwkeurig omschreven : het komt vrijwel overeen met het historische Land van Aalst, in zijn grootste omschrijving ¹⁵.

¹² Hier wordt de *Oudheidkundige Kring* bedoeld.

¹³ P. Coremans werd kort nadien de eerste directeur van het K. Instituut voor het Kunstpatrimonium, dat toen in oprichting was.

¹⁴ J. VAN OVERSTRAETEN, *Aan de goedwillige Lezer*, in *L.v.A.*, jg. 1, 1, 1949, p. II.

¹⁵ J. VAN OVERSTRAETEN, *Het Land van Aalst*, in *L.v.A.*, jg.1, 1, p.1-6. De opsomming van alle 165 gemeenten die tot het werkgebied worden gerekend is terug te vinden in H. VAN ISTERDAEL, e.a., *Bibliografie van de gemeenten van het Land van Aalst (1950-83)*, 1985.

Het eerste jaarverslag aan het Oost-Vlaams provinciebestuur voor het bekomen van subsidies vermeldde gevat : "Na maandenlange besprekingen en onderhandelingen door Van Lul en Van Overstraeten, stichters van de heemkundige kring, werd het bestuur en de redactieraad gevormd."

De beschermraad telde intussen 32 leden. De 150 leden van de start waren op het einde van de eerste jaargang aangegroeid tot rond de 400 leden. De volledige ledenlijst werd gepubliceerd in nr. 6 van 15 december, p. 182-87. De eerste jaargang telde 220 blz. tekst, met inbegrip van banden en prospectus, waarvan 90 blz. in corpus 8 . Erembodegem telde de meeste leden ; op zondag 18 september 1949 werd er de eerste gouddag georganiseerd.

Bestuursvergaderingen werden gehouden om de twee maanden. Een bibliotheek werd uitgebouwd door "alles te verzamelen wat nuttig kan zijn".

De gouddag van 1950 vond plaats in Nederboelare, op uitnodiging van burgemeester-volksvertegenwoordiger Albert Vanden Berghe. Telkenjare werd een ledenbijeenkomst georganiseerd op een andere plaats, geen reis evenwel zoals Eigen Schoon.

De jonge vereniging ontving subsidies van staat, provincie en stad. Ze kende nooit 500 leden en zeer vaak minder dan 400.

"De kring sloot aan bij het Oostvlaams Verbond der Kringen voor Geschiedenis en verkreeg gaandeweg achting en aanzien." Aldus besluit Albert van Lil zijn uitvoerig, wellicht wat subjectief verhaal, dat hier ingekort en gecomentariëerd werd weergegeven. Geen andere bron schetst zo goed de naoorlogse sfeer bij historisch geïnteresseerden, waarin het Land van Aalst, maar ook verschillende andere historische en heemkundige verenigingen en tijdschriften tot stand kwamen.

Verdere geschiedenis

Reeds op 26 augustus 1949 overleed Kan. Jozef Reynaert, pastoor-deken van Aalst ¹⁶, die als publicist en vorser het nieuwe initiatief ten volle steunde. Begin 1952, kort na de gouddag te Erembodegem, nam Jozef Van Overstraeten ontslag, daar de VTB al zijn krachten opeiste ¹⁷.

De toenmalige Burgemeester van Aalst Jozef Borreman aanvaardde de opvolging als voorzitter, doch hij oefende nooit de functie uit. In 1954 werd Hendrik Van Gassen uit Ninove voorzitter.

Eind 1952 overleed aannemer Albert Van Pottelbergh, sponsor van het Erembodegemnummer en mede-organisator van de gouddag aldaar. Begin 1953 overleed te Mere Aloys Suys, een degelijk en gewaardeerd medewerker.

Als successen werden dan weer de bekroningen geboekstaafd, in 1954 van bijdragen van Vangassen door het Oost-Vlaams Verbond en in 1956 van de studie van F. Courteaux en A. Van Lil over *Aalst, een eeuw evolutie*.

Op 20 maart 1958 verongelukte Jozef Van Cleemput met zijn motorfiets op weg van Antwerpen, waar hij atheneumleraar was, naar Aalst; het verlies werd zeer sterk aangevoeld.

In 1961 werd de *Lijst der heerlijkheden* van Van Twembeke bekroond door het Oost-Vlaams Verbond. Jozef de Brouwer, die zeer productief was, kaapte de meeste prijzen weg.

In 1963 nam Dr. Vangassen ontslag als voorzitter om gezondheidsredenen ; hij overleed op 20 maart 1968 ; Frits Courteaux werd de nieuwe voorzitter en bleef dit tot 1980.

In 1966 nam ook Van Lul ontslag als beheerder om gezondheidsredenen. Hij werd vervangen door Gerard (Geert) Van Bockstaele, die de functie nog steeds met dezelfde inzet en ijver behartigt.

Vanaf 1965 tot 1976 werd het tijdschrift gedrukt bij Het Reklamblad te Lede, nadien door de Beschutte Werkplaats van het Revalidatiecentrum te Lede en kort daarna door Veys uit Tielt.

Op 10 mei 1973 ontviel ons Marcel Cornelis uit Denderleeuw, die zich vooral inzette voor zijn uitgebreide publicatie over de Buitenpoorters van Geraardsbergen.

De vereniging en het tijdschrift bleven "heemkundig" voortbestaan en kregen vele medewerkers, zoals blijkt uit de algemene Index op de eerste 25 jaargangen, opgesteld door Marcel Cornelis en Jules Pieters ¹⁸.

¹⁶ C. UYTTERSROT, *Kanunnik Jozef Reynaert*, in *Het Land van Aalst*, jg. 25, 1973, p. 296-297.

¹⁷ *In Memoriam Jozef Van Overstraeten*, in *L.v.A.*, jg. 38, 1986, 5-6, p. 193-196. Gevraagd naar zijn rol bij de stichting van *Het Land van Aalst* in het televisieprogramma *Ten huize van...*, opgenomen in 1966, verklaarde Van Overstraeten echter dat hij daar inderdaad bij betrokken was geweest, samen met Jozef de Brouwer, maar dat het tijdschrift verdwenen was... Begrijpelijkerwijze zette dit toen kwaad bloed bij zijn vroegere medestanders. (J. FLORQUIN, *Ten huize van...*, reeks 5, Leuven 1969, p.254-290 (p.278).

¹⁸ J. PIETERS, *Indices op de jaargangen 1949-1973 van "Het Land van Aalst"*, in *Het Land van Aalst*, jg. 26, 1974, p. 1-63.

Sinds eind 1972 droeg de vereniging het predicaat "geschied- en heemkundig" doch bij het begin van 1981 zou ze "heemkundig" laten vallen. Gesticht als feitelijke vereniging, bleef ze tot heden dit statuut behouden. Andries uit Grimbergen-Humbeek werd de nieuwe drukker, tot 1991 en vanaf 1992 wordt het tijdschrift gedrukt bij De Riemaecker uit Nukerke, wat een wezenlijke kwaliteitsverbetering inhield.

Op 9 september 1973 vierde de vereniging haar 25 jarig bestaan te Aalst¹⁹. Tijdens dit Dirk Martensjaar werd de feestrede op het stadhuis uitgesproken door Pater Kamiel Heireman, drijfveer achter de Martensviering. De geschiedenis van de vereniging werd uit de doeken gedaan door Albert Van Lul. Jules Pieters, volkskundige uit Serskamp overleed op 15 augustus 1974²⁰. 1980 bracht heel wat verandering mee : V. Gaublomme, sedert enkele jaren pastoor te Gottem overleed, zodat de rubriek recensies en bibliografie onbezet bleef. Fritz Courteaux²¹, Jozef de Brouwer en Albert Van Lil²² verdwenen uit het bestuur, Luc De Ryck werd voorzitter, Luc Robijns ondervoorzitter.

Op 22 oktober 1983 werd te Aalst het vijfde Provinciaal colloquium van het Verbond der Kringen voor Geschiedenis georganiseerd door Het Land van Aalst²³, waarop J. De Bouwer werd bekroond met de eerste De Potter en Broeckaertprijs ; zijn gezondheidstoestand liet hem niet meer toe de prijs persoonlijk in ontvangst te nemen en hij overleed binnen het jaar²⁴. Daarmee ontviel ons één der productiefste en meest gelauwerde medestichtende bestuursleden.

In 1984 nam Luc De Ryck ontslag als voorzitter omdat hij zich volledig wilde toewijden op de voorbereiding van een doctoraat in de Nieuwste Geschiedenis ; hij draagt nu de titel van ere-voorzitter en werd als voorzitter opgevolgd door Luc Robijns.

In 1985 verscheen op initiatief van onze vereniging de Bibliografie van de gemeenten van het Land van Aalst (1950-83)²⁵, de verderzetting van het werk van Leo De WACHTER voor het Land van Aalst. Ze werd gerealiseerd onder de stuwende en deskundige leiding van Herman Van Isterdael (bestuurslid sedert 1981 en ondervoorzitter van 1985 tot 1989) door een BTK-ploeg, bestaande uit twee voltijdse licentiaten geschiedenis en twee dactylo's die samen gedurende één jaar aan deze bibliografie hebben gewerkt. Sindsdien wordt de bibliografie jaarlijks verdergezet in het tijdschrift, eerst volgens dezelfde indeling, vanaf 1991 met het software-pakket CDS-ISIS dat door de UNESCO ter beschikking wordt gesteld²⁶, waaraan sedert 1994 enkele verschuivingen werden aangebracht²⁷. Deze belangrijke taak die de bestuursleden samen op zich namen, wordt nu gecoördineerd door Georges Vande Winkel, bijgestaan door Wilfried Vernaeve.

Het archief en de ruilbibliotheek die in de loop der jaren werd opgebouwd, samen met de voorraad onverkochte nummers is thans ondergebracht in het nieuw Stedelijk Archief aan de Oude Vismarkt van Aalst. Bij het overlijden van V. Gaublomme in 1980²⁸ ging een groot deel van de ruilbibliotheek verloren, wegens de vermenging met zijn persoonlijke bibliotheek. De voorraad onverkochte nummers werd toen bewaard bij Luc De Ryck, die hem van Albert Van Lil had overgenomen.

Het bestuur was het Stadsbestuur van Aalst zeer dankbaar toen de bibliotheek en het archief kon ondergebracht worden in de Kattestraat 33, in een lokaal boven de Cultuurdienst, waar ook het archief van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon (V.VAK), die steeds de beste verhoudingen met Het Land van Aalst onderhield, was ondergebracht. Het was vooral Clemens Uyttersprot²⁹, de vriendelijke en toegewijde Catharinist en penningmeester

¹⁹ B. BOEL, *Onze Zilveren Gouwdag*, in *L.v.A.*, 1973, p. 287-291 ; A. VAN LUL, *Hoe het begon. Toespraak door de heer Albert Van Lul op de gouwdag te Aalst op 9 september 1973*, in *L.v.A.*, 1973, p. 292-296.

²⁰ F. COURTEAUX, *In memoriam Jules Pieters*, in *L.v.A.*, jg.26, 1974, 3-4, p. 264.

²¹ C. UYTTERSROT, *Dankbare gedachtenis. Frits Courteaux. Aalst, 1898-1993*, in *L.v.A.*, jg. 45, 1993, 1, p. 3 en 7-8; W. COURTEAUX, *Herinneringen aan mijn vader*, in *L.v.A.*, jg. 45, 1993, 4, p. 263-272; C. UYTTERSROT, *Frits Courteaux. Bibliografie van zijn bijdragen tot de Aalsterse geschiedenis*, in *L.v.A.*, jg. 45, 1993, 4, p. 273-278.

²² B. BOEL, *Dankbare gedachtenis. Albert van Lil. Welle 1909 - Vorst 1993*, in *L.v.A.*, jg. 45, 1993, 1, p. 3-6 ; M. UYTTERSROT, *Albert Van Lil. Bibliografie*, in *L.v.A.*, jg. 45, 1993, 4, p. 279-281.

²³ *Verlag van het vijfde Provinciaal Colloquium te Aalst, 22 oktober 1983*, in *Het Land van Aalst*, jg. 36, 1984, 4, p.193-218.

²⁴ *In Memoriam Z.E.H. De Brouwer (overleden op 7 juli 1984)*, in *Het Land van Aalst*, jg. 36, 1984, p. 219-224.

²⁵ M. DEPRez, M.-C.GYSSELS, N. MERTENS, G. VAN DER STRAETEN, H. VAN ISTERDAEL (redactie), *Bibliografie van de gemeenten van het Land van Aalst (1950-83)*, 2 bdn., 1985.

²⁶ G. VANDE WINKEL, *Bibliografie van de geschiedenis van Het Land van Aalst, 1990*, in *L.v.A.*, jg. 43, 1991, 4, p.257-258.

²⁷ G. VANDE WINKEL en W. VERNAEVE, *Bibliografie van de geschiedenis van Het Land van Aalst 1993*, in *L.v.A.*, jg. 46, 1994, 3, p. 141.

²⁸ J. DE BROUWER, *In memoriam Eerwaarde Heer Valère Gaublomme*, in *Het Land van Aalst*, jg. 32, 1980, 2-3, p. 50-52.

²⁹ L. ROBIJNS en M. UYTTERSROT, *In memoriam Clemens Uyttersprot, Erebestuurslid van Het Land van Aalst*, in *Het Land*

van de V.VAK die daar als bestuurslid (1976-1990) onze collecties beheerde, vanaf 1985 bijgestaan door Marc Uyttersprot.

Toen dit OCMW-gebouw zou worden verkocht, moest het archief verhuizen. Het geheel kon worden ondergebracht in het Sint-Maarteninstituut, Vrijheidstraat, waar hiertoe een vijfde verdieping met leegstaande studentenkamers werd ter beschikking gesteld. Begin 1997 werd de collectie dan overgebracht naar het nieuwe Stadsarchief, waar Marc Uyttersprot, samen met de archiefverantwoordelijken, instaan voor het beheer.

Naar aanleiding van het 40-jarig bestaan werd de Horenbautkaart uit 1596 uitgegeven en aan alle leden geschonken. De publicatie werd voorgesteld op een academische zitting in de feestzaal van het Stadhuis op 10 december 1988³⁰.

Een mijlpaal in de loop der volgende jaren, zowel voor de vereniging als voor het historisch onderzoek in de streek in het algemeen, is de inventarisering van het archief van het Land van Aalst door Herman Van Isterdael en de overdracht op 15 april 1994 van dit fonds naar het nieuwgebouwde Stadsarchief te Aalst³¹.

Als inleiding van de inventaris scheef H. Van Isterdael een overzicht van de geschiedenis van het Land van Aalst, die samen met de studie van Marnix Cherretté thans de meest recente syntheses vertegenwoordigen³². Gedurende enkele jaren (1986-1989) maakte Cherretté deel uit van het bestuur en vervulde hij de functie van redactiesecretaris, samen met S. De Lange, vooraleer Dirk Van de Perre eerst samen met De Lange, en vanaf 1991 alleen deze belangrijke functie op zich nam.

Medio 1997 bestaat het bestuur van onze 50-jaar jonge jubilerende vereniging uit de volgende leden :
Basiel Boel, erebestuurslid; Marcel Cock, Ondervoorzitter; Sylvain De Lange ; Lieve De Mecheleer ; Luc Robijns, Voorzitter ; Marc Uyttersprot, bibliothecaris-archivaris ; Geert Van Bockstaele, beheerder ; Mieke Van Damme ; Dirk Van de Perre, redactiesecretaris ; Georges Van de Winkel, bibliografie ; Bart Van Langenhove ; Wilfried Vernaeve, verslaggever.

Allen zetten zij zich onverdroten in voor de bevordering van het historisch onderzoek in het werkgebied en voor de publicatie van de resultaten ervan.

Zij proberen het werk en de inzet van hun voorgangers in het bestuur verder te zetten, elk volgens zijn of haar mogelijkheden en aspiraties, volledig op vrijwillige basis .

Het Land van Aalst verschijnt nog onder tijdschriftvorm, al werd er geleidelijk overgestapt van tweemaandelijks naar driemaandelijks periodiecititeit. Al de andere geschiedkundige kringen van de Provincie stapten over naar de jaarboekformule, die voor het bestuur minder materiële besommingen oplevert doorheen het jaar. Toch houdt dit bestuur vast aan de tijdschriftformule wegens het voordeel van meervoudig contact met de leden.

De vraag kan gesteld worden naar de inhoudelijke evolutie van het tijdschrift gedurende deze vijftig jaar.

Blijkbaar was er in de eerste jaren geen gebrek aan kopij. Stilaan kreeg het tijdschrift een aantal "vaste redactoren", zoals J. De Brouwer, V. Gaubomme, F. Courteaux, S. De Lange, J. Pieters, C. Theys, A. Suys, H. Vangassen, e.a. Een goed overzicht hiervan leveren de indices op, respectievelijk op de eerste 25 jaargangen³³ en op de jaargangen 26 tot 40³⁴.

Ontegensprekelijk trad er in de loop der jaren een zekere professionalisering op. Een aantal beroepshistorici of academisch gevormden leveren steeds meer en meer bijdragen voor publicatie.

Anderzijds lijkt een generatie van onderwijzers, zoals een Achiel De Vos, Fritz Courteaux, e.a. en van priesters definitief van het toneel verdwenen.

van Aalst, jg. 48, 1996, 4, p. 269-273.

³⁰ Jubileumnummer.

³¹ H. VAN ISTERDAEL, *Archief van het Land van Aalst 1342-1796 (1814). Inventaris (Rijksarchief te Beveren. Inventarissen, 11)*, 2 bdn., Brussel, 1994.

³² M. CHERRETTE, *Historische ontwikkeling van de instellingen in het Land van Aalst tijdens middeleeuwen en moderne tijden, inzonderheid van het Landscollege (Verhandelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent, 17)*, Gent, 1992.

³³ J. PIETERS, o.c.

³⁴ C. UYTTERSROT, *Het Land van Aalst. Indices op de jaargangen XXVI(1974) - XL(1988)*, (gepolycopieerd, eigen beheer), (1990).

Voor historici die een academische loopbaan beogen is dit tijdschrift dan weer niet interessant : de publicatie erin levert blijkbaar geen of te weinig "punten" op voor promotie.

Daar waar sedert de jaren 1970 een zekere schaarste aan kopij heerste, zodat voortdurende prospectie nodig bleek, begonnen de heemkundige kringen, die zich vooral op de plaatselijke geschiedenis toeleggen, een ongekende bloei tegemoet te gaan. De inhoud van sommige van deze heemkundige tijdschriften is zeker waardevol en vormt een zekere concurrentie voor de geschiedkundige kringen, die bovendien een veel groter werkgebied beslaan, en daardoor niet alleen inhoudelijk maar ook "commercieel" benadeeld zijn ten opzichte van plaatselijke heemkringen. Dit laatste aspect is algemeen bekend : het wordt door de overheid gecorrigeerd door de subsidiëring.

Hoe dit verder in de toekomst zal evolueren is onduidelijk.

Het bestuur neemt zich evenwel voor om , onder welke vorm dan ook, het weze een tijdschrift, jaarboek of een elektronisch medium, verder het historisch onderzoek in de streek en de verspreiding van de resultaten ervan, te blijven behartigen.

Luc Robijns,
Voorzitter.

(gepubliceerd in het eerste nummer van onze jaargang 1998)